Originile românești ale nobilimii poloneze de la sud de Cracovia. Viziunea istoricului Ludwik Wyrostek



Locuirea sudului Poloniei de către valahii gorali, în special zona ce cuprinde Carpații Păduroși, dar și în regiunile de dealuri și șes până la Cracovia, capitala Poloniei medievale, a dus la românizarea familiilor nobiliare slavo-poloneze. Aceast proces etnogenetic nobiliar polono-român din sudul Poloniei a fost îndelungat, începând cu secolul XI și a durat până în secolul XVII, până când componenta valahă din marile familii nobiliare poloneze s-a estompat disolutiv în matricea etnică slavă. În perioada interbelică istoriografia poloneză a surprins acest fenomen sinergic româno-polonez în sudul Poloniei, care s-a exprimat și în heraldica sau în blazoanele nobiliare. Desigur istoricii polonezi merg greșit pe teoria imigrației valahilor în sudul Poloniei, începând cu secolul XI-XII, evitând să dezvolte din motive politce autohtonitatea valahilor gorali, ca urmași direcți ai strămoșilor geto-daci și dacilor romanizați. Istoriografia românească a fost firavă în această abordare a românității goralilor din Polonia, fiind secvențială cu studii scrise de Nicolae Iorga, Silviu Dragomir sau Gheorghe Brătianu. Au mai scris exhaustive, despre valahii gorali, Dumitru Mototolescu și botanistul Alexandru Borza. Totuși, în perioada interbelică istoriografia poloneză a încercat să ofere cu acribie o exhaustivă cercetare științifică despre nobilimea polono-română de la sud de Cracovia prin câteva studii consistente semnate de Ludwik Wyrostek, un cercetător iubit și apreciat la Universitatea Jagiellonă. Cine este interesat de istoria familiei Drag – Sas și descendenții lor din Maramureș, Ungaria și Rutenia Galițiană, sugerez să citească studiul lui Ludwik Wyrostek intitulat ”Familia Drag – Sas în Ungaria și Rutenia Galițiană”, care a fost publicată de Societatea Heraldică Poloneză din Cracovia în 1932. Bineînțeles, în studiu este vorba de urmașii voievodului Dragoș care au întemeiat Moldova medievală ca marcă, cu locuitori de religie ortodoxă, aparținând de coroana maghiară, fiind alungați apoi de Bogdan Infidelul, ce a întemeiat un voievodat independent dincolo de Carpații Răsăriteni la 1365, de fapt viitoarea țară a lui Ștefan cel Mare. Urmașii voievodului Dragoș, din familia Drag, s-au reîntors în Maramureșul mare și au început o politică de expansiune teritorială prin luptă sau înrudiri de sânge cu slavii în Galiția și Carpații Păduroși. Urmașii familiei Dragoș stau la baza sangvină a marilor familii nobiliare româno-poloneze din jurul Cracoviei în evul mediu. Cartea lui Ludwik Wyrostek susține acest adevăr istoric cu documente de arhivă. Stema familiei Drag-Sas devine astfel un simbol emblematic în heraldica poloneză. În Galiția, așa numiții ”rusini” nu cuprindeau numai slavi ucraineni, de fapt niște polonezi de religie ortodoxă, ci neamurile valahe provenite din Maramureșul istoric de peste Tisa. Istoricii polonezi contemporani recunosc că Rutenia era ”colonizată” de valahi veniți din Ardeal și Balcani, susținând teoria imigraționistă a imperiului habsburgic, deși valahii erau localnici și autohtoni. Iată ce scrie un istoric polonez contemporan: ”În colțul de nord-est al statului istoric Ungar (azi România – Maramureș nota red.), se află o mică regiune muntoasă, cunoscută în general sub numele de Maramureș. Granițele sale ating ținuturile Halych Rus în nord, Moldova în est și Transilvania în sud. În Evul Mediu timpuriu, această zonă a fost colonizată de coloniști: ruteni, care fuseseră acolo de multă vreme rare; germani – sași care au efectuat aici serviciul militar; iar în cele din urmă vlahii. Vlahii sunt o națiune de origine română, originară din Peninsula Balcanică (sic). De acolo, a început migrația lor treptată spre nord. De ceva timp au locuit în Ungaria, unde au fost folosiți ca element militar. În Carpați, mici grupuri de munteni (valahi nota red.) erau cunoscute deja în secolul al XIII-lea și poate chiar în secolul al XI-lea (sic?). Totuși, principalul val migratoriu al vlahilor, aproximativ în anii 1470 (contradicție, valahii sunt amintiți din secolul XI, nota red.), a ajuns în regiunile muntoase, dând naștere, prin asimilare cu populația rusă (rusini nota red.), a numeroase triburi de Lemkos, Boykos, Doliniens, Hutsuls și influențându-le sfera culturală. Valul migrator al vlahilor a continuat până în secolul al XVI-lea, trecând prin Polonia Mică până în Moravia. Se crede că muntenii din Podhale sunt și descendenți ai vlahilor. Ca urmare a puternicelor mișcări de migrație și colonizare, vlahii au ocupat granița Maramureșului, preluând sarcina de a apăra împotriva invadatorilor tătari. În secolul al XIV-lea, familiile valahe, loiale regelui maghiar în timpul frământărilor interne, s-au îmbogățit, ceea ce le-a sporit importanța.” (Robert Kostecki – https://lemko.org/polish/sasowie.html). În extensio, istoricii polonezi continuă teoriile istoriografiei maghiare și austriece despre români, convenindu-le de fapt teoria falsă,

neștiințifică, că valahii gorali sunt imigranți din Maramureș și Transilvania. Astăzi este imposibil de urmărit originile cuvântului Sas. Una dintre teze afirmă că numele Dragoș – Sas a fost preluat de la numele, sau mai bine zis poate porecla, voievodului Sas, descendent al lui Draga, provenit dintr-o familie care a condus Moldova în numele Ungariei. În limba maghiară, acest nume Sas înseamnă o națiune sau un trib germanic – sașii. (sic). După cum am menționat deja, granița de est a Ungariei, și în special ținuturile Transilvaniei, avea o populație mare de sași. Ea a trăit într-o mare izolare față de ceilalți locuitori ai țării, ceea ce, însă, nu exclude posibilitatea ca a avut relații cu străini. Poate că ecoul acestor noduri de familie evazive este cuvântul „Sas", care a fost inițial o poreclă și a devenit mai târziu numele întregii familii. O altă teză indică numele Sas (citit din maghiară szasz) ca cuvânt „vultur", iar „drago" înseamnă – drag, iubit, neprețuit. Originile stemei Sas sunt asociate cu Rutenia (Galiției). Primii reprezentanți ai Drag-Sas au apărut în Galiția roșie în anul 1359. Acești descendenți ai voievozilor moldo-maramureșeni au primit donații pentru serviciul lor credincios, întemeind numeroase cuiburi în regiunea muntoasă de graniță a Subcarpatiei, întinzându-se la sud de cetatea Przemyśl și ajungând. mai spre est, până la țărmurile Złota Lipa. Familii heraldice individuale ale sașilor descind din acești nou-veniți. Curând, dezvoltarea regulilor de moștenire a însemnat că cuiburile lor familiale au acoperit zonele Ruteniei Roșii cu o rețea densă, iar reprezentanții sașilor au început să joace un rol important în relațiile sociale rusești. Sarcina lor, în afară de apărarea împotriva raidurilor tătarilor , era și să introducă un nou tip de păstorit. Satele erau situate sub legea valahă , separată de legea germană sau rutenă . Satul era condus de un prinț cu puteri judecătorești. Există și șefi de văi (congregații), care aveau și o justiție proprie, numită congregație sau tribunale de șir. Coardele au fost ținute în satul-mamă, adică în Watra , o dată pe an, în iulie. Atunci se plătea și impozitul regal. În plus, fiecare beneficiar de teren s-a angajat să locuiască permanent în Rusia galițiană (sic). Serviciul a fost lung și anevoios. Era mai ușor să te stabilești decât să primești o cedare de pământ și să devii nobi . Coloniștii din această perioadă care nu aveau propria lor stemă au devenit proprietari ai stemei Sas asociate familiei dominante drag-saxone. De-a lungul timpului, au adoptat numele orașelor în care s-au stabilit în anii 1359-1443: Biskowieccy, Brześciański, Buchowski, Hubiccy, Rybotycki, Wołosiecki. Cu mare probabilitate, grupul de origini valahe include familiile de cuiburi ale familiilor Drohomirecki, Kniaźdworski, Grabowiecki, Lacki, Przeroślski, Szumlański, Tarnawiecki și Wąwelnicki. Mai târziu, multe familii, nu numai cele valahe, au luat parte la războaie, datorită cărora au avut o oportunitate neîndoielnică de a obține înnobilare. Cele mai multe familii nobiliare au primit și stema Sas. Pe baza cercetărilor, s-a stabilit că peste o sută douăzeci de familii ale nobilimii muntenești trăiau numai în Țara Czerwieńska." (ibidem). Ideea istoriografiei poloneze este clară: colonizarea și românizarea familiilor nobiliare locale slavo-poloneze și de "rusini" s-a făcut odată după ce Dragoș și urmașii săi din familia Sas au fost alungați din nordul Moldovei și s-au întors acasă în Maramureș și au căutat apoi un debușeu militaro-economic în Galiția și sudul Poloniei, deci după anul 1359, deși valahii gorali sunt amintiți de croncile medievale încă din secolul XI/XII în aceste regiuni ale viitorului regat polonez. E o contradicție pe care istoriografia poloneză nu o lămurește.



În perioada interbelică istoricul polonez sus-amintit Ludwik Wyrostek (1895 – 1947) a scris o carte de excepție – "Familia Drag-Sas din Ungaria și Rutenia Galițiană" și publicată la Cracovia în 1932, care, din păcate, nu s-a retipărit din motive necunoscute sau pur și simplu din ignoranță. Retipărirea ei este o obligație morală a istoriografiei române pentru clarificarea alianțelor de de sânge și înrudirea nobililor români cu cei polonezi, care sute de ani au fost ortodocși sau au ridicat altare sau capele ortodoxe în biserici romano-catolice. Pentru istoricul polonez Maramureșul este o regiune muntoasă situată la marginea nord-estică a Regatului medieval al Ungariei și a jucat un rol crucial în dinamica socială și politică mai amplă a Bazinului Carpatic în Evul Mediu târziu. Poziția sa strategică, la granița dintre Transilvania și Galiția, l-a transformat într-un spațiu disputat, atrăgând diverse grupuri etnice și promovând o structură socială complexă. Istoricul polonez consideră colonizarea relativ târzie a Maramureșului, comparativ cu alte regiuni ale Ungariei, fapt ce a contribuit la caracterul său unic, marcat de un amestec divers de populații, inclusiv maghiari, sași, ruteni și, în mod special, vlahi (români). Se observă cum teoria roesleriană l-a influențat pe polonez. Totuși Ludwik Wyrostek consideră pe voievozii Dragoș și Bogdan ca fiind valahi, dar numele de Sas al unui lider din famila Drăgoseștilor ar fi fost de origine săsească, după nume. Istoricul polonez din ignoranță sau lipsa obiectivității crede că Maramureșul era un teritoriu multietnic maghiaro-slavo-săsesc, în care românii erau component etnică majoritară. Conform cercetărilor istorice românești Maramureșul secolului XIV era ca și astăzi majoritar românesc. Deci istoricul polonez merge pe o pistă istoriografică greșită. "Numele familiei în sine, Dragoș-Sas, sugerează o posibilă legătură atât cu comunitățile vlahice, cât și cu cele săsești. Elementul „Drag" îi leagă probabil de dinastia Dragoș, importantă și implicate în originile Moldovei, în timp ce „Sas" sugerează o posibilă ascendență săsească, indicând amestecul complex de etnii obișnuit în regiune." Desigur istoricul polonez ignoră că Sas era fiul voievodului român Dragoș, deci nici vorbă să fie colonist german, Linia genealogică Dragoș-Sas oferă o perspectivă valoroasă prin care se pot examina dinamica socială și politică a Maramureșului secolului al XIV-lea și influența puternicii familii românești în rândul nobilimii slave. Ascensiunea lor la putere a avut loc în mijlocul unor tulburări etnice și politice considerabile, ilustrând complexitatea structurilor de putere regionale în contextul mai amplu al Regatului Ungariei, conform istoricului polonez. Interacțiunile familiei cu coroana ungară și implicarea lor (directă sau indirectă) în revoltele vlahilor subliniază fluiditatea alianțelor și schimbările echilibrelor de putere din Maramureș, dar și expansiunea în sudul Poloniei. Ludwik Wyrostek scrie o adevărată saga a relațiilor de înrudire dintre urmașii Drăgoseștilor din Maramureș cu nobilii polonezi din Carpații Pduroși și regiunea Cracoviei, dar și despre alianțele matrimoniale dintre boierii moldoveni care s-au așezat și împământenit în sudul Poloniei. S-a constituit o adevărată elită româno-poloneză de-a lungul întregului ev mediu, care cu timpul s-a catolicizat și slavizat. Dar, nobilimea poloneză de la sud de Cracovia nu și-a uitat niciodată rădăcinile românești, având până în epoca modernă legături de familie cu rudele lor din Ardeal sau Moldova. Coloniștii valahi din această perioadă, care nu aveau propria lor stemă au devenit proprietari ai stemei Sas asociate familiei dominante a Drăgoșeștilor în tot sudul Poloniei. De-a lungul timpului, au adoptat numele orașelor în care s-au stabilit în anii 1359-1443: Biskowieccy, Brześciański, Buchowski, Hubiccy, Rybotycki, Wołosiecki. Cu mare probabilitate, grupul cu origini valahe include rădăcini ale familiilor Drohomirecki, Kniaźdworski, Grabowiecki, Lacki, Przeroślski, Szumlański, Tarnawiecki și Wąwelnicki. Mai târziu, multe familii, nu numai cele valahe, au luat parte la războaie, datorită cărora au avut o oportunitate neîndoielnică de a obține titluri de înnobilare. Cele mai multe familii nobiliare au primit și stema Drăgoșeștilor. În circa 200 de pagini istoricul polonez aduce documetne inedite despre importanța familiilor româno-poloneze în ecuația politică din zona Galiției-Halici și Cracovia până în secolul XVI. Traducerea și publicarea acestei cărți în limba română ar face lumină privind rolul fundamental al valahilor în formarea și dezvoltarea nobilimii poloneze din regatul Poloniei. Familiile româno-poloneze au reprezentat o punte de legătură economico-politică și diplomatică dintre Maramureșul istoric și Moldova, cu puternicul regat al Poloniei. Din păcate, istoria lor ca și cea a valahilor gorali este puțin cunoscută în România. De asemenea, nu întâmplător boierii români din Maramureș și Moldova au ales să locuiască în Carpații Păduroși și în regiunea Cracoviei, deoarece populația locală era formată din păstori și agricultori valahi gorali, care vorbeau o limbă proto-română. Deci nobilii români veniți în sudul Poloniei regale se simțeau ca acasă aici, în această geografie specifică arhetipal spațiului mioritic.

Ionuț Țene



11-01-2025

Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial) *evul mediu (https://www.napocanews.ro/tag/evul-mediu), isotriografie (https://www.napocanews.ro/tag/isotriografie), Ludwik Wyrostek (https://www.napocanews.ro/tag/ludwik-wyrostek), napcoanews (https://www.napocanews.ro/tag/napcoanews), napocanews (https://www.napocanews.ro/tag/napocanews), poloneza (https://www.napocanews.ro/tag/poloneza), Polonia (https://www.napocanews.ro/tag/polonia), romana (https://www.napocanews.ro/tag/romana), romania (https://www.napocanews.ro/tag/romania), tene (https://www.napocanews.ro/tag/tene), valahi (https://www.napocanews.ro/tag/valahi)*

6 luni oprită circulația pe podul Garibaldi. Se lucrează (https://www.napocanews.ro/2025/01/6-luni-oprita-circulatia-pe-podul-garibaldi-se-lucreaza.html)

Sute de spanioli și români au comemorat 88 de ani de la moartea lui Moța și Marin la Majadahonda (Video) (https://www.napocanews.ro/2025/01/sute-de-spanioli-si-romani-au-comemorat-88-de-ani-de-la-moartea-lui-mota-si-marin-la-majadahonda-video.html)

Comentati

- Name (required)
  Your Name
- Mail (required)
  Your Email
- Website
  Your Website

Your Comment Here...

Submit Comment

Caută în site

Search

Categorii

Administratie (https://www.napocanews.ro/category/social)

Cultura (https://www.napocanews.ro/category/cultura-2)

Economie (https://www.napocanews.ro/category/economie)

Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial)

Evenimente (https://www.napocanews.ro/category/evenimente-2)

Externe (https://www.napocanews.ro/category/externe)

General (https://www.napocanews.ro/category/eveniment)

Lifestyle (https://www.napocanews.ro/category/lifestyle)

Monden (https://www.napocanews.ro/category/monden)

Politica (https://www.napocanews.ro/category/politica)

Spiritualitate (https://www.napocanews.ro/category/spiritualitate)

Sport (https://www.napocanews.ro/category/a-sport)

Stirea zilei (https://www.napocanews.ro/category/stirea-zilei)

Ultimele Stiri

CTP şi-a găsit naşul, fotbalistul Marcel Puşcaş: Un individ trist, nerealizat, nefericit. Frustrări şi multe frustrări (https://www.napocanews.ro/2025/01/ctp-si-a-gasit-nasul-fotbalistul-marcel-puscas-un-individ-trist-nerealizat-nefericit-frustrari-si-multe-frustrari.html)

Evanghelia de Duminică de la Sfântul Ilie Cleopa: Să ascultăm cuvântul Domnului cât mai avem timp de pocăință! (https://www.napocanews.ro/2025/01/evanghelia-de-duminica-de-la-sfantul-ilie-cleopa-sa-ascultam-cuvantul-domnului-cat-mai-avem-timp-de-pocainta.html)

Dor de Eminescu (https://www.napocanews.ro/2025/01/dor-de-eminescu.html)

Şoc şi groază la un centru de plasament aflat la 100 km de Cluj. Niciun politician nu şi-a dat demisia. Nimeni nu răspunde (https://www.napocanews.ro/2025/01/soc-si-groaza-la-un-centru-de-plasament-aflat-la-100-km-de-cluj-niciun-politician-nu-si-a-dat-demisia-nimeni-nu-raspunde.html)

IPS Teodosie, interviu la ActiveNews: viitorul preşedinte al României să fie un om al lui Dumnezeu. ”Un om credincios nu-şi va înşela semenii, nu-şi va trăda ţara şi nu va trăda idealurile poporului din care face parte.” (https://www.napocanews.ro/2025/01/ips-teodosie-interviu-la-activenews-viitorul-presedinte-al-romaniei-sa-fie-un-om-al-lui-dumnezeu-un-om-credincios-nu-si-va-insela-semenii-nu-si-va-trada-tara-si-nu-va-trada-idealurile-pop.html)

Parteneri - R3Media.ro

Delir PSD-ist: Dana Budeanu cere declararea „stării de urgenţă” pe teritoriul României şi interzicerea Tik-Tok. Remus Pricopie susţine că protestele paşnice pro Georgescu sunt o „mineriadă” declanşată de la Moscova (https://r3media.ro/delir-psd-ist-dana-budeanu-cere-declararea-starii-de-urgenta-pe-teritoriul-romaniei-si-interzicerea-tik-tok-remus-pricopie-sustine-ca-protestele-pasnice-pro-georgescu-sunt-o/)



Cunoscuta creatoare de modă şi influencer PSD, Dana Budeanu, susţine că statul român a reacţionat greşit după anularea alegerilor. În…

Read more » (https://r3media.ro/delir-psd-ist-dana-budeanu-cere-declararea-starii-de-urgenta-pe-teritoriul-romaniei-si-interzicerea-tik-tok-remus-pricopie-sustine-ca-protestele-pasnice-pro-georgescu-sunt-o/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 10-01-2025 - 14:15

Tragedia care a zguduit lumea românească: Ilina, mamă de doar 35 de ani, a murit la scurt timp după ce năştea al şaselea copil. APELUL şi mărturia lui Silviu Man (https://r3media.ro/drama-care-a-zguduit-lumea-romaneasca-ilina-mama-de-doar-35-de-ani-a-murit-in-timp-ce-nastea-al-saselea-copil-apelul-si-marturia-lui-silviu-man/)



Ilina Pârvu, o femeie de 35 de ani şi mamă a cinci copii, a murit la scurt timp după ce-l…

Read more » (https://r3media.ro/drama-care-a-zguduit-lumea-romaneasca-ilina-mama-de-doar-35-de-ani-a-murit-in-timp-ce-nastea-al-saselea-copil-apelul-si-marturia-lui-silviu-man/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 05-01-2025 - 20:00

Pr. Ciprian Mega, primit în vizită de Patriarhul Constantinopolului. Surse: Vizita ar fi fost posibilă cu concursul The Heritage Foundation, un ONG apropiat de Donald Trump (https://r3media.ro/pr-ciprian-mega-primit-in-vizita-de-patriarhul-constantinopolului-surse-vizita-ar-fi-fost-posibila-cu-concursul-the-heritage-foundation-un-ong-apropiat-de-donald-trump/)



Părintele Ciprian Mega, cunoscut preot şi regizor, a fost în vizită la Patriarhul Constantinopolului, SS Bartolomeu I, Patriarh Ecumenic al…

Read more » (https://r3media.ro/pr-ciprian-mega-primit-in-vizita-de-patriarhul-constantinopolului-surse-vizita-ar-fi-fost-posibila-cu-concursul-the-heritage-foundation-un-ong-apropiat-de-donald-trump/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 05-01-2025 - 19:25

VIDEO | Călin Georgescu, interviu la Newsmax, televiziunea favorită a lui Donald Trump, despre situația din România (https://r3media.ro/video-calin-georgescu-interviu-la-newsmax-televiziunea-favorita-a-lui-donald-trump-despre-situatia-din-romania/)



Câștigătorul turului 1 al alegerilor prezidențiale din România, independentul Călin Georgescu, a oferit un interviu postului de televiziune Newsmax, favoritul…
Read more » (https://r3media.ro/video-calin-georgescu-interviu-la-newsmax-televiziunea-favorita-a-lui-donald-trump-despre-situatia-din-romania/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 05-01-2025 - 18:20